

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Tavoite 1: "Nuori voi hyvin koulussa ja oppilaitoksessa"

Toimenpiteissä ei huomioida koulujen palkkaamia muita (esim. kouluvalmentajat) eikä kouluilla yhteisöllistä nuorisotyötä tekeviä nuoriso-ohjaajia osana koulun kasvuympäristöä. Erilaisten yhteisöllisten ammattilaisten kirjo kouluilla on laaja ja vaatii koordinoitua ja selkiyttämistä.

Tavoite 2: "Jokaisella nuorella on pääsy mieluisaan harrastukseen matalalla kynnyksellä"

Etsivän harrastustoiminnan ja etsivän kulttuurisen työn termit vaikuttavat keinotekoisilta ja voivat rapauttaa etsivän nuorisotyön ammatillista kuvaa.

Tavoite 3: "Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä vähenee"

Ohjelma ei tunnista Ohjaamojen erilaisuutta tai sitä että verkosto ei nykyisellään kata koko maata, eikä sen tuloksellisuus ole kaikilta osin tavoitellun mukaista. Nuorten monialaisten palveluiden kehittäminen työllisyysalueiden ja nuorten palveluita tuottavien tahojen yhteistyössä voi olla Ohjaamon kaltaista yhden pisteen toimintaa, mutta kaikissa kunnissa ja alueilla se ei ole tarkoituksenmukaista.

Ohjelma tunnustaa nuorten työpajatoiminnan ja etsivän työn merkityksen ja kehittämisen tarpeen mutta ei osoita siihen suoraan erillisiä määrärahoja. Molemmat toiminnot tarvitsevat kuitenkin resursointia, jota hallitusohjelmassa ollaan nimenomaan leikkaamassa. Samaan aikaan pienenevät kuntien valtionosuudet sekä työllisyysalueiden porrastaen laskeva rahoitus, vie edellytykset näiden toimintojen kehittämiseltä.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Tavoite 4: "Nuorella on pääsy oikea-aikaisiin ja laadukkaisiin mielenterveyspalveluihin".

Matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden kehittämisessä tulee huomioida niiden kytkös hyvinvointialueiden mielenterveyspalveluihin. Matalankynnyksen palveluista ei tule muodostua paikkaa, jossa kouluttamattomat tai vähän koulutetut eri alojen toimijat paikkaavat toiminnallaan hyvinvointialueiden mielenterveyspalveluiden saavutettavuuden puutteita.

Tavoite 5: "Mielekäs vapaa-ajan toiminta vahvistaa nuorten mielen hyvinvointia".

Tavoite korostaa nuorisokeskusten roolia nuorten syrjäytymistä ehkäisevän ja mielen hyvinvointia vahvistavan työn tekijänä. Hallitusohjelmassa kuitenkin samaan aikaan leikataan nuorisokeskusten rahoitusta. Mikäli nuorisokeskusten toiminta nähdään merkityksellisenä, tulee niiden keskeiset toimintaedellytykset turvata riittävällä rahoituksella.

Nuorten mielen hyvinvointi:

Mielen hyvinvoinnin tukeminen nuorisotyöllisin keinoin ennalta, silloin kun ongelmia ei vielä ole, on olennainen osa nuorisotyön tuottamaa hyvää. Nuorisotyö tuleekin nähdä ennen kaikkea nuoren kasvua ja tämän elämän nivelvaiheita tukevana toimijana. Rajaa nuorisotyön ja korjaavien palveluiden välillä ei tule tarkoituksellisesti hämärtää tuomalla nuorisotyölle mielenterveyden ongelmien hoitoon kohdentuvia tehtäviä. Nuorisotyön keinot mielenterveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi pohjautuvat kohtaamiselle, näkyväksi tekemiselle sekä nuoren kasvun tukemiselle.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Tavoite7: "Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat"

Tavoitekohdan toimenpiteet kohdennetaan yksinomaan rikoksilla ja käytöshäiriöillä oirehtiville nuorille suunnattuihin interventioihin. Toimenpiteissä ei näy ennaltaehkäisyä tukevien toimenpiteiden osuutta, eikä tavoitekohdassa ole lainkaan nuorten arjen turvallisuuden tukemiseen tähtäviä toimia. Huomioitta jää kokonaan myös kunnallisen nuorisotyön rooli osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäjänä.

Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

On hyvä, että ohjelma huomioi tässä kohdin kunnallisen nuorisotyön merkityksen sekä asettaa tavoitteeksi sitä vahvistavan kehittämisen työn laadun, rakenteiden, tunnettuuden ja tulosten osalta. Kehittämistyön ympärille hahmoteltu toimijoiden kokoonpano vaikuttaa erikoiselta. Kunnallisen työn kehittämisen tulisi tapahtua ennen kaikkia kuntien johdolla ja muiden toimijoiden tuella.

Yleisesti aluekoordinaation roolia tulee selkiyttää ja täsmentää. Alueelliset erot ovat suuria. Yhteensovittamista tarvitaan myös suhteessa muihin toimijoihin. Aluekoordinaatiolla ei nykytilanteessa ole edellytyksiä tukea kuntia kunnallisen nuorisotyön kehittämisessä siinä laajuudessa, kun asiakirja antaa ymmärtää.

Painopisteet nuorisoalan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

Osaamiskeskusten toiminnan keskinäinen koordinointi ja yhteistyö vaativat selkiyttämistä tulevalle kaudella. Aikaisemman kauden aikana osaamiskeskusten keskinäinen vuoropuhelu on ollut paikoin riittämätöntä ja johtanut osin päällekkäisyyksiin.

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisoalan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

-

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Ohjelma ei huomioi millään lailla nuoren perhettä osana tämän välitöntä ja ensisijaista kasvuympäristöä, eikä pyri tarjoamaan vanhemmuutta vakauttavia ja tukevia toimia. Näin siitakin huolimatta, että puutteet vanhemmuudessa tunnistetaan laajasti nuorten ongelmien ja haasteiden taustatekijöinä. Vanhemmuuden tuen sijaan ohjelma korostaa vanhemmuuden puutteita korjaavien ammatillisten toimijoiden resursointia, näiden nuoriin kohdentamia toimia sekä toimenpiteiden ja moniammatillisen yhteistyön kehittämistä.

Kokonaisuutena nuorisotyön- ja politiikan ohjelma on valitettavan ongelmalähtöinen, eikä juurikaan huomioi nuoren kasvua- ja kehitystä tukevia toimia, Tavoitteiden asettelu jää yleiselle tasolle eikä tavoita konkretiaa tai osoita resursointia asetetuille tavoitteille.

Monessa kohdassa ohjelman tavoiteasettelu on selkeässä ristiriidassa hallitusohjelman kanssa. Ohjelma kohdentaa toimenpiteitä ja kehittämishaasteita sinne mistä hallitusohjelmassa rahoitusta leikataan. Ohjelmassa ei käy ilmi millä resurssoinnilla asetetut tavoitteet todellisuudessa toteutetaan kuntien talouspohjan kaventuessa valtionosuuksien leikkausten myötä.

Fraktman Pia
Kokkolan kaupunki, nuorisopalvelut